

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ: ІНВЕСТИЦІЙНИЙ
ВИМІР**

Монографія

За ред. д.е.н., проф. Гуткевич С.О.

2016

УДК 338.439
ББК

*Рекомендовано до друку
Вченою радою ННЦ «ІАЕ»
Протокол № 10 від 19.10.2016*

Рецензенти:

*Ковальчук Т.Т. – доктор економічних наук, професор
Сафонов Ю.М. – доктор економічних наук, професор
Пріб К.А. – доктор економічних наук, професор*

Гуткевич С.О.

Стратегія розвитку: інвестиційний вимір. Монографія / С.О.Гуткевич, М.І. Пугачов, Г.М.Завадських, О.Г.Занозовська/ за ред. проф. Гуткевич С.О. – Харків, 2016. – 162 с.

В монографії розглянуті теоретичні та практичні питання процесу регулювання інвестиційної стратегії, сучасного стану інвестування аграрної сфери, перспектив залучення інвестицій в агропромисловому комплексі. Питання розглянуті, в монографії характеризують інвестиційну привабливість і стратегію розвитку аграрної сфери.

Гуткевич С.О., Пугачов М.І.,
Завадських Г.М., Занозовська О.Г.
© 2016

*Recommended to the edition
Scientific Council of the SEC "IAE"
Minutes № 10 from 19.10.2016*

Reviewers

*Kovalchuk T. – Doctor of Sciences in Economics, Professor
Safonov Y . – Doctor of Sciences in Economics, Professor
Prib K. – Doctor of Sciences in Economics, Professor*

Gutkevych S.

Development strategy: investment dimension. Monograph /
S. Gutkevych, M.Pugachov, H. Zavadskyh, O. Zanozovska/ und. ed.prof.
Gutkevych S. – Kharkiv, 2016. – 162 p.

The theoretical and practical aspects of the process of investment strategy regulation, the current state of the agricultural sector investment, the prospects for attracting investment in agriculture are investigated in the monograph. Issues discussed in the monograph describe the investment attractiveness and strategy of agrarian sector development.

© Gutkevych S., Pugachov M.,
Zavadskyh H., Zanozovska O.

©2016

СТРУКТУРА МОНОГРАФІЇ

РОЗДІЛИ

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ: ПРОЦЕС РЕГУЛЮВАННЯ	8
1.1. Регулювання інвестиційного процесу.....	8
1.2. Правові основи інвестиційної діяльності.....	11
1.3. Регулятори інвестиційного процесу.....	16
РОЗДІЛ II. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В АГРАРНІЙ СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....	26
2.1. Інвестування в аграрній сфері.....	26
2.2. Оцінка ефективності інвестицій.....	36
2.3. Інвестиційна діяльність розвинутих країн світу.....	52
РОЗДІЛ III. СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТУВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ.....	64
3.1. Фактори впливу на інвестиційну діяльність аграрної сфери: макро- та макрорівень.....	64
3.2. Аналіз інвестиційної стратегії підприємств аграрної сфери.....	70
3.3. Стратегія розвитку аграрної сфери	93
РОЗДІЛ IV. ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ.....	104
4.1. Проблеми та перспективи інвестиційної стратегії аграрної сфери.....	104
4.2. Інвестиційний проект як основа стратегії управління інвестиціями.....	111
4.3. Модель управління інвестиціями.....	120
РОЗДІЛ V. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ НА ПЕРІОД ДО 2020 РОКУ.....	132

*Цілі мають бути конкретними,
реалістичними та піддаватися
кількісному вимірюванню
Уільям Дайер*

ПРО МОНОГРАФІЮ

На сучасному етапі актуальним є теоретичне дослідження інвестиційного процесу на мікро- і макрорівнях. Інвестування в Україні має свої орієнтири і пріоритети для залучення інвестицій.

Україна на сучасному етапі має не достатньо високий інвестиційний рейтинг, а це визначає її інвестиційну привабливість, яка залежить від політичної ситуації, ефективності та достатності розвитку законодавчої бази, економічної політики, розвитку інфраструктури, обсягу надходження прямих іноземних інвестицій і ряду інших факторів, що вирішуються на макрорівні. Функції формування інвестиційної політики та систему критеріїв привабливості має виконувати і забезпечувати тільки держава, а для цього потрібна розробка стратегії інвестиційного розвитку. Тому важливе значення для нашої країни має процес залучення іноземних інвестицій, так як їх обсяг є одним з показників ступеня інтеграції країни в світову спільноту.

Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності визначає в ній свою роль в регулюванні і створенні нормативів, законодавчо-правових, економічних і соціальних умов діяльності. Інвестиційний процес за своїм правовим характером є складним, так як його суб'єкти вступають в різні соціальні взаємовідносини, а регулювання інвестиційною діяльністю носить міжгалузевий характер і регламентується інвестиційним правом.

Все це ми постаралися відобразити в монографії.

РОЗДІЛ I. ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ: ПРОЦЕС РЕГУЛЮВАННЯ

1.1. Регулювання інвестиційного процесу

Головною особливістю сучасної державної інвестиційної політики є створення умов для розширення позабюджетних джерел фінансування капітальних вкладень і залучення інвестицій власних і закордонних інвесторів в економіку країни на основі подальшого удосконалення нормативно-законодавчої бази і державної підтримки ефективних інвестиційних проектів. Державне регулювання інвестиційного процесу здійснюється з метою реалізації економічної, наукової і соціальної політики.

В умовах ринку інвестиційний процес у всіх сферах регулюється системою цін, через співвідношення попиту та пропозиції капіталу, кредитування, процентну ставку Національного банку України, залучення приватного й іноземного регулювання інвестиційного процесу в ринковій економіці обумовлюється тим, що функціонування ринку без впливу держави є проблемними.

Держава регулює інвестиційну діяльність, формує і здійснює в цілому інвестиційну політику. У значній мірі інвестиційна діяльність залежить від інвестиційної привабливості, оскільки ефективність інвестування визначається вигідним вкладенням інвестицій. Іноземних інвесторів стримує економічна і політична нестабільність. Вона керує інвестиційним процесом через міністерства і відомства, яка, здійснюючи керівництво галузями і

сферами керування, відповідальна за їхній розвиток. Органами, що виконують функції державного керування інвестиційною діяльністю, є Кабінет Міністрів України і регіональні державні органи. Державне управління інвестиційною діяльністю базується на наступних принципах:

- взаємна відповідальність інвесторів і держави;
- дотримання основних прав і вимог інвесторів;
- юридична відповідальність інвесторів за порушення положень законодавства України або міжнародних договорів;
- послідовна децентралізація інвестиційного процесу і розширення змішаного фінансування інвестиційних проектів;
- залучення іноземних інвестицій, насамперед з метою реалізації державних пріоритетних програм;
- удосконалення законодавства, що стосується інвестиційної діяльності.

Регулювання інвестиційного процесу державою припускає досягнення компромісу між фіскальною функцією й ефективністю інвестування. Регулювання є однією з функцій управління і припускає наявність специфічних функцій-регуляторів інвестиційного процесу.

Податкова політика, земельний податок, фіксована орендна плата є головним факторами, що впливають на функціонування ринку інвестицій. Основними суб'єктами інвестиційного попиту в цих країнах є приватні об'єднання – корпорації, однак держава впливає на їхню інвестиційну політику. У першу чергу, це створення сприятливого інвестиційного й інноваційного клімату за допомогою проведеної податкової й амортизаційної політики,

орієнтованої на прискорення відновлення основних засобів, зміну діючих технологій новітніми, а також забезпечення регулювання інвестиційного попиту.

У державному регулюванні ринку інвестицій основними є механізми податково-амортизаційної і фінансово-кредитної політики. Крім традиційного рівномірного списання амортизаційних відрахувань по основних засобах застосовуються більш високі норми амортизації в перші роки з наступним зниженням. Можливість списання як витрат виробництва більшої частини вартості устаткування дозволяє знизити величину оподаткованого прибутку і фактичний рівень оподаткування корпорацій.

Використання системи прискореної амортизації – це нова теорія відтворення основного капіталу, реалізації якої зв'язана з відшкодуванням вибуття застарілих засобів праці. У розвитих країнах існує стійка висока норма вибуття основного капіталу, що свідчить про інтенсивний характер відтворення.

Податкова політика ефективна тільки за умови використання її як засобу стимулювання виробництва, що відповідно розширює податкову базу. Формування податкової політики в Україні в нових економічних умовах повинно здійснюватися з урахуванням особливостей галузей й умов перехідного періоду. Сформована в Україні економічна ситуація вимагає використання ефективних регуляторів інвестиційного процесу для активізації інвестиційної діяльності.

В Україні в сфері інвестиційної діяльності спостерігається поступове становлення ринкових організаційних структур.

1.2. Правові основи інвестування

Інвестиційна діяльність, як різновид господарської діяльності, має певні юридично-правові основи – інвестиційне законодавство, яке визначається як інвестиційне право. Інвестиційне право вивчає специфіку правового регулювання процесів інвестиційної діяльності. Інвестиційне законодавство включає в себе усю сукупність нормативних актів, що регулюють інвестиційні відносини у процесі здійснення інвестиційної діяльності. Таким чином, інвестиційне право – це вся сукупність законодавчих актів і норм, що регулюють відносини між усіма суб'єктами інвестиційного бізнесу.

В Україні прийнято понад 200 нормативно-законодавчих актів щодо регулювання та здійснення інвестиційної діяльності на всіх рівнях. Насамперед це:

– Закон України «Про інвестиційну діяльність» №1560-XII зі змінами і доповненнями від 17.02.2011р.

– Закон України «Про режим іноземного інвестування» № 93/96-ВР зі змінами і доповненнями від 22.12.2010р.

– Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» № 3480-IV зі змінами і доповненнями від 02.12.2010р.

– Закон України «Про інститути спільного інвестування» № 2299-III зі змінами і доповненнями від 01.07.2010р.

– Закон України «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» № 623-VI зі змінами і доповненнями від 21.10.2010р.

– Закон України «Про захист іноземних інвестицій» № 1540а-XII від 10.09.1991р.

– Закон України «Інноваційну діяльність» № 2314-VI (2314-17) зі змінами і доповненнями від 03.06.2010р.

– Закон України «Про ратифікацію Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами» № 1547-III від 16.03.2000р.

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні» № 389 від 02.02. 2011р.

– Постанова Кабінету міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011-2015 роки» № 1900-р від 29.09.2010р.

– Постанова Правління Національного Банку України «Про регулювання порядку здійснення іноземними інвесторами інвестицій в Україні» № 280 від 10.08.2005р.

– Указ Президента «Про Положення про Державне агентство екологічних інвестицій України» № 455 від 13.04.2011р. та інші.

Інвестиційний процес є складною економічною категорією, що характеризує соціально-економічний стан держави та дає змогу моделювати його майбутнє. Суб'єкти інвестиційного процесу вступають у різні суспільні відносини, яким властивий також і міжгалузевий характер.

Добробут і динамічність розвитку нації залежить від обсягу і спрямованості інвестицій, досягнення рівня їхньої прибутковості і, відповідно, інвестиційної привабливості секторів галузей національної економіки. Інвестиційний процес необхідно розглядати в динаміці між суб'єктами інвестування, зацікавленими в досягненні однієї й тієї самої мети – одержання прибутку або забезпечення соціального ефекту.

В економіці держави велике значення має її інвестиційна сфера як область інвестування, що включає матеріальне виробництво й обслуговуючі галузі, вкладення в які дають реальні доходи. Слід зазначити, що протягом багатьох років недосконала структура інвестиційної сфери мала дестабілізуючий вплив на економіку України і її галузей у зв'язку з великими обсягами незавершеного будівництва, із збільшенням дефіциту державного бюджету, поглинанням і заморожуванням без будь-якої віддачі значної маси матеріально-технічних і фінансових ресурсів. Внаслідок технічного й морального старіння основних виробничих засобів, терміни служби яких у багатьох галузях досягали тридцяти і більше років, величезних наднормативних запасів товарно-матеріальних цінностей (неліквідів), наприкінці 80-х років відбувся значний спад виробництва і як наслідок – скорочення обсягів вкладень в інвестиційну сферу.

Економічна діяльність суб'єктів господарювання, рівень їх конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках визначається обсягами, формами і напрямками інвестицій. Найбільш повне і точне визначення інвестицій подано в Законі України «Про інвестиційну діяльність», згідно з яким інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницького й іншого видів діяльності, в результаті чого утворюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

Такими цінностями є об'єкти інвестиційної діяльності:

– грошові кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери;

– рухоме та нерухоме майно (будинки, спорудження, устаткування та інші матеріальні цінності);

– майнові права, що випливають з авторського права, досвід та інші інтелектуальні цінності;

– сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навичок і виробничого досвіду, необхідних для організації того або іншого виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»);

– права користування ресурсами (землею, водою), будинками, устаткуванням, а також інші майнові права;

– інші цінності.

Під інвестиційною політикою держави розуміють комплекс цілеспрямованих заходів, проведених державою для створення сприятливих умов для всіх суб'єктів господарювання з метою активізації інвестиційної діяльності й підйому національної економіки, підвищення ефективності інвестицій та вирішення соціальних проблем.

Інвестиційна діяльність багато в чому залежить від чіткості інвестиційної політики держави, що є складовою частиною економічної політики, яка проводиться державою й підприємствами у вигляді визначення структури та масштабів інвестицій, напрямів їхнього використання, джерел одержання з урахуванням необхідності відновлення основних засобів і підвищення їхнього технічного рівня. Рівень правового регулювання інвестиційної діяльності – один з найважливіших елементів, що характеризують інвестиційне середовище або інвестиційний клімат у державі. Держава, як суб'єкт інвестиційної діяльності, визначає в законодавчій формі правові, економічні та соціальні умови цієї діяльності, що

роблять істотний вплив на рівень прибутковості, ризику й ліквідності інвестицій.

Інвестиційний процес пов'язаний з інвестиційною діяльністю, яка є послідовною сукупністю практичних дій громадян, юридичних осіб і держав щодо здійснення інвестицій з метою одержання доходу або прибутку, рішення екологічних, соціальних та інших проблем, і проводиться в усіх сферах економіки незалежно від форм власності підприємств.

Головна мета інвестиційного процесу – це вкладення капіталу в найбільш привабливі об'єкти для одержання максимального прибутку або досягнення корисного ефекту. При цьому слід враховувати, що фінансова сторона інвестиційного процесу є лише частиною економічної проблеми. Інвестиційний процес слід розуміти як єдність фінансових, трудових, матеріально-технічних та інноваційних ресурсів.

Суб'єктами інвестиційного процесу є інвестори, правовий статус яких визначений законодавчою базою України. До них належать: приватні підприємства, акціонерні, командитні та повні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, лізингові, холдингові, страхові та інвестиційні компанії, а також інвестиційні фонди. Всі інвестори незалежно від форми власності й видів діяльності мають однакові права, що декларуються основами законодавства про інвестиційну діяльність.

Відповідно до інвестиційного права об'єктом інвестиційної діяльності може бути будь-яка власність, зокрема основні й обігові кошти в усіх галузях і сферах національної економіки, цінні папери, цільові грошові

вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також право власності.

У процесі освоєння інвестицій передбачається зв'язок інвесторів з іншими його учасниками, що залучаються для виконання функцій з надання послуг і виконання інших робіт на договірній основі. Наукові дослідження показують, що поживавлення інвестиційної діяльності набуває особливого значення в державі, його окремих галузях під час спаду виробництва, нестабільності економічної ситуації. У цих умовах необхідно по-новому, на основі пріоритетності і привабливості, визначити об'єкти інвестування.

Об'єкт інвестиційної діяльності в усіх сферах і галузях національної економіки – це будь-яке майно, зокрема основні засоби й обігові кошти, цінні папери, цільові вклади, інтелектуальні цінності й інші об'єкти власності, а також майнові права. Законодавство не обмежує права інвесторів у виборі сфер і об'єктів інвестування, крім тих, які не відповідають екологічним нормам, порушують права та інтереси і її громадян.

Орієнтири відповідають визначенню спрямованістю інвестицій. В інвестиційному процесі важливо правильно визначити пріоритетність і привабливість об'єктів інвестування. Інвестори орієнтуються на привабливі та пріоритетні об'єкти інвестування, різні за ступенем їхньої економічної значущості в регіонах країни.

1.3. Регулятори інвестиційного процесу

Інвестування – складний, багатогранний процес, на який впливають фактори, що мають наукове і практичне

значення. Необхідно відзначити, що між інвестиційною привабливістю й ефективністю інвестицій існує взаємозв'язок, оскільки з підвищенням рівня інвестиційної привабливості зростає ефективність інвестицій і навпаки. Інвестиційна привабливість держави визначається факторами, що стимулюють розвиток національної економіки.

Порядок державного керування інвестиційною діяльністю визначається законодавством України. Ефективність діяльності держави оцінюється результатами використання її потенціалу з метою задоволення потреб суспільства. Держава може мати великий потенціал, але його діяльність не буде ефективною, оскільки використовується не в інтересах суспільства.

В умовах ринкового господарства механізм державного регулювання – це система функцій законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, яка здійснюється уповноваженими державними установами з метою стабілізації й адаптації існуючої соціально-економічної системи до економічних умов, що змінилися (насамперед, удосконалення її організації). Як показує світовий досвід, держава регулює, визначає і контролює правові основи ринкових відносин, іноземний капітал у формі інвестицій надходить насамперед у ті країни, у яких створена стабільна й ефективна законодавча база щодо режиму залучення і використання іноземних інвестицій.

Відповідно до наявного потенціалу держава визначає заходи для забезпечення стабільності й економічного росту, підвищення рейтингу довіри до держави й уряду, що впливають на активність діяльності інвесторів. Роль і значення державних інвестицій в економіці країни

розглядається подвійно. З одного боку, зменшення обсягу державних інвестицій може свідчити про фінансову неспроможність, але з іншого боку – скорочення державного інвестування характеризує рівень ринкових перетворень в економіці країни. Якщо до початку проведення реформ регулювання інвестиційним процесом здійснюється шляхом директивного централізованого планування капітальних вкладень, то на стадії проведення реформ проведена децентралізація керування на базі ринкових відносин.

Сутність державного керування економікою визначається характером функцій, що реалізуються в процесі управлінської діяльності. Держава здійснює регулювання інвестиційним процесом через правові, економічні, адміністративні важелі. Наприклад, до функцій державного регулювання інвестиційного процесу відносяться субсидії і субвенції, які направляються на розвиток територій, галузей, основних виробництв, також стандартизація, нормативне регулювання, оподаткування. Безпосередньо або побічно, податки впливають на ціноутворення і прийняття інвестиційних рішень на фінансовому ринку.

Субсидії і субвенції направляються на розвиток територій, галузей, основних виробництв. Субсидії – це вид державного фінансової допомоги, звичайно грошової, наданої кому-небудь державою або юридичною особою для використання тільки у визначених цілях і можуть виконуватися як форму санації підприємств.

До функції державного регулювання інвестиційного процесу відносяться також стандартизація, нормативне регулювання, оподаткування. Безпосередньо або побічно

податки впливають на ціноутворення і прийняття інвестиційних рішень на фінансовому ринку.

Прийняття законів і інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність, є одним з найбільш важливих умов реалізації державної інвестиційної політики. Законодавчі основи цієї політики регулюють інвестиційну діяльність у різних формах.

На сучасному етапі для розвитку економіки необхідно використання ефективних регуляторів інвестиційного процесу для активізації інвестиційної діяльності. Нормативно-законодавча база України, що регулює інвестиційну діяльність є однією з найбільш важливих умов реалізації державної інвестиційної політики. Законодавчі основи цієї політики регулюють інвестиційну діяльність у різних формах. Інвестиційні засади регулювання інвестиційних процесів здійснюються як прямо через державний сектор економіки так і через державні інститути.

У сфері інвестиційної діяльності державна політика визначається Верховною Радою України, яка створює пріоритетні напрямки інвестиційної діяльності, як окрему загально-державну програму або у складі Програми діяльності Кабінету Міністрів України, загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, охорони довкілля; визначає обсяг асигнувань в межах державного бюджету для фінансової підтримки інвестиційної діяльності. Її реалізація забезпечується Кабінетом Міністрів України, який забезпечує проведення бюджетної, фінансової, цінової, інвестиційної політики у галузях економіки; розроблення і виконання державних цільових програм; проведення державної економічної

політики; розроблення і виконання загальнодержавних програм економічного та соціального розвитку; захист та підтримку національного товаровиробника і захист прав споживачів; проведення науково-технічної політики, розвиток і зміцнення науково-технічного потенціалу України.

Як суб'єкт процесу інвестування держава регулює інвестиційний процес у таких основних формах:

- виділення пріоритетних об'єктів інвестування;
- податкове регулювання інвестиційної діяльності;
- здійснення відповідної амортизаційної і кредитної політики;
- експертиза інвестиційних проектів.

В Україні в сфері інвестиційної діяльності спостерігається поступове становлення ринкових організаційних структур. Активізація інвестиційної діяльності визначається розвитком ринку інвестицій і рівнем формування його інфраструктури, у тому числі ринку цінних паперів. Держава в тій або іншій формі, безпосередньо або побічно регулює ринок цінних паперів.

Крім законодавчого забезпечення, до сфери державного регулювання ринку цінних паперів в Україні відносяться регулювання і визначення правил випуску і звертання цінних паперів, реєстрація нових випусків, ліцензування професійної діяльності на ринку цінних паперів, захист прав інвесторів, контроль за дотриманням антимонопольного законодавства, контроль системи ціноутворення і діяльності професійних учасників ринку.

Регулювання ринку цінних паперів здійснюється державним органом – Державною комісією з цінних паперів і фондового ринку, у складі якої є голова і шість

членів, призначені Президентом України за узгодженням з Верховною радою. Крім державної комісії, на яку покладається рішення питань у сфері державного регулювання ринку цінних паперів, багато важливих питань функціонування фінансових ринків перебувають у віданні Національного банку, Міністерства фінансів, Державної податкової адміністрації. Учасники фондового ринку створюють саморегульовані організації (СРО), що контролюють дотримання загальних правил поведінки на ринку, справедливу конкуренцію, захищають власні інтереси і виконують інші функції.

У багатьох країнах державні органи делегують саморегульованим організаціям функції по контролю цінних паперів. Наприклад, у США контроль за обертанням цінних паперів на біржовому ринку делегований Комісією з цінних паперів зареєстрованим фондовим біржам, контроль за обертанням цінних паперів на позабіржовому ринку переданий Національній асоціації торговців цінними паперами.

При продажі інвестиційних акцій визначаються суспільні пріоритети: більший попит (більш пріоритетна галузь – більше надходжень нецентралізованих засобів). Формування ринку цінних паперів дозволяє активізувати інвестиційну діяльність, це найважливіша складова інфраструктури ринку інвестицій і мотиваційний фактор.

Біржова діяльність, що регламентується біржовими правилами і нормативами, що дозволяють прискорити процес заключення угод і спростити їхнє оформлення, визначає необхідність здійснення форвардних і ф'ючерсних угод. Але дрібні товаровиробники не можуть скористатися біржовими послугами, оскільки партії

товарів на біржах стандартизовані й об'ємні. Для дрібних товаровиробників доцільне створення економічно самостійних посередницьких організацій або фірм, що можуть закуповувати і швидко постачати невеликі партії товару, скорочуючи при цьому транспортні витрати.

Такими багатофункціональними організаціями є торгові дома, що мають виробничу базу, страхові і транспортні підприємства, що здійснюють зовнішньоторговельну діяльність і маркетингові дослідження. Торговий дім може бути учасником або засновником біржових структур.

Ринкові відносини в інвестиційній сфері визначаються основними напрямками, пов'язаними з відмовою від прямого адміністративного розподілу капітальних вкладень по галузях і регіонах. Як свідчить світова практика, зробити це, зберігши державне регулювання інвестиційним процесом, можливо. У цьому випадку держава повинна бути не адміністративно-регулюючим, а направляючим органом, що орієнтує, у ринковій системі.

Державна інвестиційна політика передбачає реалізацію раду функцій, у тому числі фінансування і розвиток непривабливих для приватних інвесторів сфер, що мають для держави стратегічне значення – культури, науки; по-друге, регулювання процесу приватизації державного сектора в сфері виробництва; реалізація державної політики інвестування.

У сучасних умовах виділяють такі напрями інвестиційної політики:

- заохочення приватних вкладень і скорочення державних;

- стимулювання інвесторів, що направляють засоби в ресурсозберігаючі і наукомісткі галузі і виробництва;
- залучення іноземних інвесторів;
- інвестування об'єктів, що створюють нові робочі місця, що відіб'ється на демографічному стані суспільства.

Державна інвестиційна політика, методи її реалізації, функції, напрямки і використання інвестицій можуть змінюватися відповідно змінам у державному устрої. Як показав аналіз нормативно-законодавчої бази, у здійсненні державної інвестиційної політики України на найближчий час будуть переважати такі принципи:

- посилення державного контролю за цільовою витратою засобів державного бюджету, що направляються на інвестування у формі безповоротного і поворотного фінансування;
- децентралізація процесу інвестування, збільшення частки власних засобів у загальному обсязі капітальних вкладень, підвищення значення амортизаційних відрахувань як джерела фінансування інвестицій;
- перехід від розподілу державних інвестицій на виробничі цілі до їхнього розміщення на конкурсній основі, платність і зворотність централізованих капітальних вкладень;
- застосування практики страхування і гарантування підтримки інвестиційних програм;
- практика розширення системи спільного державно-комерційного фінансування інвестиційних проєктів;
- використання безповоротного бюджетного фінансування інвестиційних проєктів.

Використання безповоротного бюджетного фінансування необхідно обмежити тільки для соціально

значущих об'єктів, що не можуть бути прибутковими і не мають у своєму розпорядженні власні джерела нагромаджень. Державна підтримка надається лише деяким підприємствам, що знаходяться в державній власності.

Розглянуті заходи, включаючи планування, широко використовується в практиці розвинутих капіталістичних країн. Наприклад, у Франції діє п'ятирічний план. Доцільно відзначити, що в цій країні питома вага державного сектора економіки перевищує 40%.

У Німеччині на долю державного сектора припадає близько 30% інвестицій, з яких 3% складають федеральні і 25% - інвестиції земель громад. В умовах ринку планування якісне відрізняється від системи розробки державного плану. План включає стратегічні і найбільш доцільні напрямки вкладення інвестицій.

Керування державними інвестиціями повинне здійснюватися на основі національних планів, що не є директивними. Незалежно від форми власності, підприємства, що беруть участь у реалізації таких планів, одержать кредити і визначені пільги.

В індикативних планах установлюються рекомендаційні цифри масштабів і структури інвестиційної діяльності: визначаються державні замовлення на введення в дію основних засобів; установлюються ліміти державних централізованих капітальних вкладень; визначаються напрями і мета використання резервів інвестиційних ресурсів; вказується пріоритетні напрямки для використання нецентралізованих капітальних вкладень; визначаються державні стимули виконання планових пропозицій.

Формування умов і методів регулювання інвестиційної діяльності включає: оподаткування, пільги для пріоритетних напрямів інвестування, кредитування, норми амортизації, конкурсний розподіл бюджетних асигнувань, позики, лімітування цін, ліцензування і квотування продукції, керування інфляцією.